

C/ DOCTOR COBERA, 24
08328 ALELLA (BARCELONA)

TEL.: 93 540 64 83

FAX: 93 555 10 40

CORREU@ACTIUM.CAT

Actium[®]

GESTIÓ DEL PATRIMONI
HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

**Intervenció arqueològica
Hospital de la Santa Creu i Sant
Pau – Urbanització – volta túnel
pavelló de Montserrat i pavelló de
l’Antiga Farmàcia, carrer de Sant
Antoni Maria Claret, 167-171 /
carrer de Sant Quintí, 55-95 /
carrer del Mas Casanovas, 70-90 i
carrer de Cartagena, 334-372**

Del 7 al 31 d’octubre de 2013

OSCAR CASTRO LÓPEZ
ALELLA, GENER DE 2015

Memòria

Núm. Exp. Dept Cultura: 470 K121-NB 2013-1-10260
Codi Servei d’Arqueologia de Barcelona: 065/13

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Actium®

SUMARI

1.	SITUACIÓ.....	3
2.	MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC	3
3.	CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC.....	4
3.1.	Context històric	4
3.2.	Context arqueològic.....	9
4.	MOTIVACIÓ I OBJECTIUS.....	11
5.	FONAMENTS DE DRET	12
6.	TREBALLS REALITZATS.....	12
7.	METODOLOGIA	12
8.	RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ.....	13
9.	BIBLIOGRAFIA	13

ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

ANNEX 4. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES I AFECTACIONS

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

FITXA TÈCNICA

Tipus d'intervenció	Preventiva
Activitat autoritzada	Control i excavació arqueològica
Dates autoritzades	Del 7 al 31 d'octubre de 2013
Núm. Exp. Dept. Cultura	470 K121-NB 2013-1-10260; 470 K121 NB-2013/2-10335
Codi Servei d'Arqueologia de Barcelona	065/13
Promoció	Fundació privada Hospital de la Santa Creu i Sant Pau
Execució de la intervenció	Actium Patrimoni Cultural, SL
Direcció tècnica	Oscar de Castro López
Lloc de la intervenció	Hospital de la Santa Creu i Sant Pau – Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló de l'Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Població i comarca	Barcelona, El Barcelonès
Coordenades UTM (ETRS89 31N)	X = 430946 / Y = 4584982 / Z = 66.04 msm
Paraules clau	Hospital de la Santa Creu i Sant Pau pavelló de Montserrat pavelló de l'Antiga Farmàcia volta de maons segle XX
Resum	En el control arqueològic de les tasques de construcció d'una llosa de reforç de la volta de la galeria de comunicació entre els pavellons de Montserrat i de l'antiga Farmàcia, s'han localitzat diversos contraforts que són afectats per el projecte constructiu i que constitueixen en nucli d'aquest informe d'afectació d'estructures.

1. SITUACIÓ

L'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, es troba al districte d'Horta-Guinardó de Barcelona en la confluència dels districtes de Gràcia i Nou Barris, entre els carrers de Sant Antoni Maria Claret, Sant Quintí, del Mas Casanovas i de Cartagena.

El complex ocupa un total de nou illes de l'eixample, amb l'eix orientat nord-sud, conformant un romb, en direcció al Temple de la Sagrada Família seguint l'avinguda de Gaudí.

Les coordenades UTM (Datum ETRS89, fus 31N) de la part central de l'espai entre els pavellons de Montserrat i l'Antiga Farmàcia són:

$$X = 430946 / Y = 4584982 / Z = 66.04 \text{ msnm}$$

2. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC

Situada a menys de dos-cents quilòmetres de la frontera amb França, Barcelona és una ciutat oberta al Mediterrani, causant del clima i les temperatures agradables de la capital catalana.

A més del mar, la muntanya també forma part del paisatge de Barcelona. La ciutat, de 100,4 quilòmetres quadrats, està envoltada per la serralada de Collserola a l'oest i la muntanya de Montjuïc, que s'aixeca vora el litoral.

Tot de petit turons, com el de Monterols, el Putget, el Carmel, la Rovira i la Peira, s'aixequen al pla de Barcelona, delimitat per dos rius, el Llobregat al sud i el Besòs al nord¹.

La serra de Collserola, així com els turons de Monterols, el Putget, el Carmel i la Rovira són formats per pissarres i gresos intruïts per granitoides i, localment, per calcàries; totes aquestes roques d'edat paleozoica. Un sistema de falles esglaona aquests conjunts de roques fins a sota el mar.

Als graons més baixos, sobre les roques paleozoiques, hi ha dipòsits més moderns, del Neogen, en concret del Miocè, amb abundats restes fòssils marins que es poden observar a Montjuïc, i del Pliocè, que afluïren en petits relleus com el Mont Taber, primigeni assentament romà de la ciutat.

Al pla de Barcelona tots els materials paleozoics, miocens i pliocens són recoberts per dipòsits del Quaternari antic o Plistocè damunt dels quals hi ha materials més recents, del Holocè.

Al peu de la serra de Collserola aquests dipòsits són formats per arrossegalls procedents d'aquests relleus i a la part baixa de la ciutat per dipòsits de platja o d'antigues maresmes, que permeten reconstruir el traçat del litoral en diferents moments del passat. A banda i banda del pla de Barcelona, i separats per Montjuïc, s'estenen els deltes del Llobregat i del Besòs².

¹ Ajuntament de Barcelona, http://w3.bcn.cat/turisme/0,4022,495525130_543993761_1,00.html

² IGC, http://www.igc.cat/web/files/201010_igc_racab_plafo_fabra.pdf

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

El Barri de la Sagrada Família on s'aixeca l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau pertany al Eixample. Està delimitat pel passeig de Sant Joan, la Gran Via de les Corts Catalanes i els carrers Dos de Maig i de Sant Antoni Maria Claret. Limita amb els barris de Dreta de l'Eixample i Fort Pienc, i els districtes de Gràcia, Horta-Guinardó, i Sant Martí.

És un barri de tipus residencial, comercial i de negocis però fins a la segona meitat del segle XX hi hagué una important presència industrial, un exemple és l'antiga Fàbrica Damm. L'antic mercat de la Sagrada Família va ser abans de 1936 la fàbrica de General Motors a Barcelona. I on ara hi ha el poliesportiu municipal, hi havia la fàbrica tèxtil SAFA.

Els eixos comercials més importants es situen a l'entorn del temple, amb les places de la Sagrada Família i la de Gaudí, a l'Avinguda Gaudí, i al mercat de la Sagrada Família entre els carrers Provença, Padilla i Mallorca.

Abans de la guerra civil espanyola, la zona central del barri (Marina/València) era anomenada coma "Poblet", donada la concentració d'habitatges i cases, enmig de una zona més aviat agrícola³.

3. CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

3.1. Context històric

La gènesi dels barris extramurs⁴

Durant el segle XVIII la relació existent entre la ciutat de Barcelona i els pobles dels voltants era molt intensa. Del portal de Sant Antoni sortia el camí cap a Sants, i del portal de l'Àngel el camí de Gràcia. El trànsit era tan tal que es van instal·lar serveis regulars de cotxes de cavalls. El 1824 es van plantar quatre fileres d'arbres al voltant del vell camí de Gràcia, que es convertí en un passeig tant per als barcelonins com per als graciencs. Més tard, es van construir jardins amb berenadors i locals a l'aire lliure on es feia teatre, balls i concerts de música i atraccions.

Entre el 1854 i el 1856 s'aconsegueix enderrocar les muralles en un curt període de govern progressista, però fins al 1858 no es va permetre de fer un pla per eixamplar urbanísticament la ciutat.

Va ser l'any 1859 quan el consistori barceloní va convocar un concurs de projectes urbanístics, del qual va sorgir guanyador el de l'arquitecte Rovira i Trias. Paral·lelament, el govern central en va encarregar un altre a l'enginyer Ildefons Cerdà, un pla que va imposar per un decret que anul·lava la decisió de l'Ajuntament de Barcelona. Aquella intromissió centralista no va agradar gens a la ciutat, malgrat que establia un projecte millor. El Pla Cerdà aprovat es va rebutjar per la mesura centralista del govern i pel gran nombre d'espais "desaprofitats" en jardins. El seu pla no es destinava, només, a l'espai que avui ocupa el districte de l'Eixample; va plantejar un eixample entre Montjuïc i el riu Besòs, incloent-hi el terme de Sant Martí.

³ Viquipèdia, http://ca.wikipedia.org/wiki/Sagrada_Fam%C3%ADlia_%28Eixample%29, data de consulta novembre 2014

⁴ Extret de <http://www.bcn.cat/historia/>, data de consulta novembre 2014

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

L'Eixample es va construir en els anys de la industrialització de Catalunya, a la darrera del segle XIX i començament del XX. La part central, la dreta de l'Eixample, va ser el barri de la burgesia que va introduir a casa seva un estil propi, el modernisme, reflex d'aquell moment. Malgrat concentrar-se en aquesta zona un bon nombre dels edificis significatius, la resta dels que hi havia també a altres barris com el Fort Pienc, la Sagrada Família, Sant Antoni o l'esquerra de l'Eixample, van ser influïts per aquest corrent. Tot l'Eixample constitueix un conjunt arquitectònic modernista únic a Europa.

Cerdà amb el seu pla volia dissenyar una ciutat igualitària, on no es diferenciessin uns barris dels altres per les condicions de vida imposades. Els mateixos serveis es preveien uniformement per a tots els racons.

Es basava en una gran xarxa de carrers perpendiculars i travessers. Tots ells uniformes, excepte dues vies esbiaixades superposades -la Diagonal i la Meridiana- i la Gran Via de les Corts Catalanes. El punt on es trobaven aquests eixos era el gran centre de comunicacions de l'Eixample, en el qual es preveia una gran plaça, la de les Glòries Catalanes. Amb un gran rigor, va preveure el repartiment uniforme de zones de serveis, com ara mercats, centres socials i esglésies, i uns grans parcs de districte.

Les illes no eren ben bé quadrades, ja que, per facilitar la visibilitat, a les cantonades es tallaven els angles en forma de xamfrà. A l'interior de cada una només es permetia construir en un o dos costats, i la resta de l'espai es deixava per al jardí dels veïns. Les cases no havien de tenir més de tres pisos d'alçada (16m.), ni tampoc no havien de ser gaire profundes. Cerdà ho va establir així perquè considerava que la salut dels ciutadans depenia de poder viure en unes cases ben il·luminades per en les quals circulés l'aire net dels jardins que les havien d'envoltar per tot arreu.

Pel que fa als jardins, a més dels arbres dels carrers i els jardins de cada illa de cases, a cada barri es feia un gran parc de quatre a vuit illes d'extensió. A més a més, a la zona del Poblet, avui barri de la Sagrada Família, hi preveia un gran hipòdrom i un gran bosc a l'extrem de llevant de la ciutat, a la riba del Besòs. Igualment es preveien tres hospitals fora de la trama de carrers.

Tot i que en aquell moment era difícil d'imaginar-se l'existència de l'automòbil, es va deixar carrers espaiosos, per on podien circular els carros, els cotxes i els tramvies de cavalls.

La Dreta de l'Eixample va ser el sector on començà a materialitzar-se el projecte d'Ildefons Cerdà. S'estén entre els carrers de Balmes -constituït durant molts anys en barrera, pel pas a cel obert del tren de Sarrià- i el Passeig de Sant Joan, una de les vies muntanya-mar bàsiques del projecte de Cerdà.

El primer grup d'habitatges es va construir a l'actual encreuament dels carrers del Consell de Cent i Roger de Llúria. La Dreta de l'Eixample inicialment acollí algunes implantacions industrials importants, com la fàbrica Elizalde, una de les primeres d'Espanya en fabricar automòbils i motors.

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

De mica en mica, però, es va convertir en el barri en el qual s'ubicava preferentment la residència burgesa, amb l'esclat artístic del modernisme representat per edificis tan destacats com la Pedrera, la Casa Batlló i la Casa Amatller, entre molts altres.

Juntament amb la residència, i sovint desplaçant-la, l'activitat econòmica terciària s'hi anà localitzant cada vegada amb més força: comerç, oficines, seus d'empreses, cinemes, teatres, etc, especialment a la zona més central (entre Llúria i Balmes) i entorn el potent eix del Passeig de Gràcia, que seguia l'antic camí que unia la ciutat emmurallada amb el municipi de Gràcia. Aquest eix segueix sent avui el centre del dinamisme econòmic i la projecció comercial de la ciutat.

És a remarcar el fet que la Plaça de Catalunya no estava prevista al Pla Cerdà. Aquest "oblit" quedà corregit per la força dels fets: la seva posició de frontissa entre la ciutat vella i el nou Eixample la constituïa de forma natural en el centre neuràlgic de la ciutat; el pas dels anys no ha fet sinó refermar-ho.

Més enllà del límit de la dreta de l'Eixample, a la part alta, hi ha el barri de la Sagrada Família, que abans es coneixia com el Poblet. El Poblet era un veïnat que durant molts anys es va reduir a camps, amb un petit nucli de cases baixes situades al voltant de l'actual carrer de València. No va arribar a tenir una certa entitat fins als primers anys del segle XX, com a barri obrer a l'entorn de moltes indústries.

El que avui li dona personalitat és el temple de la Sagrada Família. Va ser encarregat com a temple expiatori i es va projectar el 1881 en uns terrenys del terme de Sant Martí, quan al seu voltant tot eren camps. El projecte va ser encarregar inicialment a l'arquitecte Francesc de Paula Villar i el va continuar un jove i llavors poc conegut arquitecte anomenat Antoni Gaudí, que es va fer càrrec de les obres quan tot just es començava a construir la cripta d'estil neogòtic. Actualment el temple és l'obra de Gaudí més coneguda arreu del món i el lloc més visitat pels turistes de la ciutat.

L'avinguda de Gaudí travessa el barri, unint la Sagrada Família amb una altra obra cabdal del modernisme català: l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, de Lluís Domènech i Montaner. Ambdós edificis declarats Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO.

La zona on es construí l'hospital era ocupada per masies i camps de conreu. Entre els masos destaca per la seva proximitat i importància, el mas Xifré, localitzat a la confluència dels carrers Cartagena i Sant Antoni Maria Claret, el mas Casanovas, a la part alta del complex hospitalari al carrer homònim⁵.

Finançament de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau⁶

⁵ CARME MARTÍN, "Un barri únic al món", en <http://desantacreuasantpau.blogspot.com.es/2012/01/un-barri-unic-al-mon.html>, data de consulta 14 d'octubre de 2013

⁶ Arqueociència Serveis Culturals, SL, *Estudi Històric de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau*, Manresa, 2006, inèdit

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Pau Gil i Serra va néixer a Barcelona el 30 de desembre de 1816. El seu pare, Pere Gil i Babot, era un comerciant tarragoní, que va ser diputat a les Corts espanyoles de 1836, 1839 i 1843, i que a més va destacar per ser un important home de negocis. Els germans Gil i Serra: Pere, Pau, Claudi i Josep residien a París on participaven en els negocis del seu pare. Les activitats familiars eren molt diverses i d'una gran importància: comerç navilier, constructors de ferrocarrils, fundadors de Catalana de Gas, de la Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de Barcelona, i d'una casa de banca a París.

Pau Gil des de molt jove va viatjar per nombrosos països europeus, adquirint coneixements tècnics i financers alhora que es convertia en un amant de l'art.

Quan el seu germà Pere va morir, va ser Pau qui el va succeir en la direcció de la *Banque Gil* de París i la va dirigir personalment al llarg de la seva vida.

Va aconseguir reunir una gran fortuna. Sempre va mantenir estretes relacions amb la seva terra natal, i potser aquest fet li va fer saber les necessitats hospitalàries que Barcelona tenia en aquell temps.

Pau Gil no va trobar cap membre de la família que volgués succeir-lo en els negocis a la seva mort. És per això que en el seu testament, dictat el 17 de setembre de 1892, es parla de la liquidació de la banca esmentada, i la donació de 4 milions de pessetes per tal de construir un hospital model a Barcelona amb una sola condició, que portés el seu nom patronímic, Sant Pau. Els senyors Joan Ferrer i Vidal i Manuel Maria de Sivate i Llopart, dos barcelonins de nissaga, van ser els escollits per fer de marmessors del seu llegat.

Pau Gil i Serra va morir a París el dia 30 d'abril de 1896. Seguint les instruccions expressades, els marmessors compren un terreny que pertanyia a l'antiga Torre Xifré, en el barri barceloní del Guinardó, propietat de les senyores Maria Marquès de Gironès i Josepa Marquès de Julià, davant el Notari Manuel Borràs de Palau. El 1901, després d'un polèmic concurs, el projecte s'encarrega al prestigiós arquitecte Lluís Domènech i Muntaner. El 15 de gener de 1902 es posà la primera pedra del nou Hospital de Sant Pau.

L'any 1911 s'aturen les obres de l'Hospital perquè s'exhaureix l'import total del llegat de Pau Gil. Amb aquests diners s'havien comprat 36.000 metres quadrats de terreny i construït el gran pavelló d'administració, dos petits pavellons d'observació i reconeixement (Sant Jordi i Santa Apol·lònia), cinc pavellons d'infermeria d'un pis i semisoterrani (Sant Salvador, Sant Leopold, la Puríssima, el Carme, la Mercè), un pavelló d'infermeria de dos pisos i semisoterrani (Mare de Déu de Montserrat), i la Casa d'Operacions (Sant Cosme i Sant Damià).

Després d'exhaurir-se el llegat de Pau Gil varis van ser els mecenes que van col·laborar econòmicament, i de forma desinteressada, en la construcció dels nous pavellons de l'Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau, donacions i obres que es van portar a terme entre els anys 1914 i 1944.

Entre els més destacats Rafael Rabell i la seva filla Concepció Rabell qui finançaren el pavelló de Sant Rafael. El pavelló de Sant Manuel, es construïu gràcies al llegat de Manuel Mariné i

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Molins. El Dr. Daniel Girona i Llagostera i la seva muller Maria Quintana finançaren el pavelló de Santa Victòria, amb ajuda d'altres inversors menors. El pavelló de l'Assumpció fou pagat per Lluïsa Rabell de Patxot, en memòria de la seva mare Assumpció. El pavelló de Sant Carles i Santa Francesca gràcies al llegat de la senyora Francesca Balart, vídua de Carles Baró. Frederic Benassat i Consol Vives aportaren els diners per la construcció del pavelló de Sant Frederic. El Dr. Francesc Fàbregas i la seva muller Faustina Mata finançaren la construcció del pavelló de Santa Faustina. Finalment el governador civil de Barcelona, Antonio F. de Correa Veglison, donà una quantitat de diners per bastir el pavelló de Sant Antoni, ja a l'any 1944.

La Construcció de l'Hospital⁷

El projecte d'hospital de la Santa Creu i Sant Pau, és en realitat l'exponent d'un projecte d'arquitectura hospitalària basada en formulacions higienistes que havia estat el principal corrent ideològic que impregnava la medicina europea i espanyola des del segle XIX i que es fonamentava en la separació, l'aïllament i un entorn asèptic.

El mateix Lluís Domenech i Muntaner es va documentar sobre aquesta corrent de la medicina, amb visites a altres centres de la geografia europea. Però el referent directe és l'Institut Pere Matas de Reus, obra seva portada a terme entre els anys 1897 i 1912 i que reuneix tots els preceptes d'aquesta corrent hospitalària.

El 18 de gener de 1902 es col·locava la primera pedra del que serien els pavellons de l'Hospital de Sant Pau. Assistiren a l'acte els representants de les autoritats civil, militar, municipal i eclesiàstica, de l'Administració de la Junta de l'Hospital de la Santa Creu, de la Casa Provincial de la Caritat i de l'Acadèmia de Medicina.

En aquesta cerimònia es va posar en el forat de la pedra, un tub de vidre commemoratiu de l'esdeveniment que contenia un pergami policromat firmat pels representants de l'Església, de l'Ajuntament, de l'Administració de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, dels diaris locals, dels marmessors de Pau Gil i de Lluís Domènech i Montaner, així com també monedes d'or i plata diverses, i diferents diaris del dia. Oficià la cerimònia el Dr. D. Francisco Pol, Mestre Escuela de la Catedral Basílica, en nom del Cardenal Casañas.

A l'agost del 1902 el contractista Josep Gabriel començà el moviment de terres de tots els pavellons que pertanyien a l'hospital de Sant Pau. Aquests moviments de terra durarien fins el juny del 1904.

Al març del 1905 el contractista Francesc Vilagut començà la construcció de tots els pavellons que es prolongaria fins el 1910.

Als terrenys adquirits pels marmessors hi havia construïda en aquells moments una antiga bòbila. Domènech i Muntaner exposà la conveniència de posar-la en funcionament per

⁷ Per a un estudi més exhaustiu podeu consultar l'estudi històric citat anteriorment.

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

fabricar els maons que serviren per a la construcció dels pavellons, en comptes de portar-los de fora. També proposà aprofitar la terra que s'extreia de l'excavació dels soterranis i galeries per a confeccionar dits maons.

Entre el 1909- i 1911 es procedí a la plantació de les primeres espècies vegetals que configurarien el jardí. Bàsicament arbres de tipus caducifoli, til·lers i castanyers, que envoltaven el passeig central, i que al perdre la fulla permeten escalfor al hivern i frescor a l'estiu.

Al 1911 es procedia també al trasllat i muntatge de la façana de l'antiga capella de Santa Marta, ubicada al barri de la Ribera, i que els esforços de la M.I.A. havien aconseguit salvar de l'enderroc i traslladar a l'Hospital, incorporant-la com a façana del pavelló de les cuines.

La construcció de l'Hospital estigué acompanyada d'una important campanya propagandística en contra, duta a terme especialment des de la premsa, on apareixien caricatures i sàtires constantment, contra les figures dels marmessors i especialment contra la figura de Domènech i Muntaner.

La distribució en pavellons resultava prou xocant als barcelonins que tot i els esforços per modernitzar-se només estaven familiaritzats amb els hospitals de tipus "escorialescs"; la concentració de serveis i comunicacions sota terra els devia ser inconcebible. Per contra, per part de la classe mèdica tot eren elogis, el nou edifici no tan sols permetia aplicar els avenços mèdics, sinó que el malalt es recuperés en un ambient de pau i benestar, molt proper al dels balnearis burgesos.

Els pavellons previstos per l'Hospital de Sant Pau serien 10, que rebrien una identificació feta per un número romà, acompanyada de la lletra de la seva situació topogràfica "E", "O", depenent si s'aixecava a l'Est o a l'Oest. Posteriorment, quan l'Administració de l'Hospital de la Santa Creu absorbí la totalitat dels pavellons, se'ls atorgaren noms de sants. Fins a l'actualitat, no s'ha pogut esbrinar si el nom dels sants atorgats a cada pavelló responen a algun tipus de lògica, o bé foren atorgats per decisió arbitrària.

El 25 d'abril de 1913, la Junta Administrativa de Santa Creu, amb l'aprovació de la marmessoria de Pau Gil, entrava en possessió dels terrenys i pavellons aixecats fins al moment, amb la condició de continuar la construcció i encarregar-se de la posada en marxa i l'administració.

3.2. Context arqueològic

El projecte de reforma i condicionament de l'antic Hospital de Sant Pau ha propiciat un seguit d'intervencions arqueològiques que han donat resultats diversos. Entre totes elles cal destacar:

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

- L'any 2009 i sota la direcció de Daniel Vázquez es va realitzar un control i seguiment arqueològic de les obres realitzades en el recinte de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau⁸ i als carrers que l'envolten (Sant Antoni M. Claret 167-171, carrer de Sant Quintí, 55-95, carrer del Mas Casanovas 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372), donant un resultat positiu quant a la documentació de restes arqueològiques:⁹

D'aquesta intervenció de l'any 2009 tenim evidències de cronologia d'època romana tardorepublicana/altoimperial, amb nivells de formació natural però amb presència de material ceràmic ibèric i romà i nivells de formació antròpica amb materials altoimperials.

La presència d'aquests nivells fa pensar en la possible existència d'una petita unitat d'explotació agrícola o assentament rural, ja sigui en aquesta mateixa zona o en les proximitats, en cronologies d'època tardo-republicana.

Pels materials recuperats, sembla que ens trobarien davant d'unes estructures en la plana de clara tradició ibèrica.

També es van documentar estructures anteriors a la construcció de l'Hospital, com una estructura d'ús agrari amortitzada al segle XIX (sitja), i també edificacions posteriors a la sitja i anteriors a l'edificació de l'Hospital, com són algunes fonamentacions, una pavimentació, clavegueres i un pou cec, pròpies d'una edificació d'hàbitat.

En aquesta intervenció també van ser localitzades tres inhumacions corresponents a tres tipus de ritual ben diferenciats: enterrament primari en estructura contenidora (tipus taüt), enterrament primari en fossa simple i enterrament secundari. Malgrat tot, la manca d'una estratigrafia clara no va permetre situar cronològicament els tres enterraments.¹⁰

- L'any 2011 es va portar a terme una intervenció arqueològica al voltant del pavelló de l'Administració on es van localitzar tot un seguit d'estructures de diversa cronologia. Entre aquestes cal destacar la presència de cinc sitges amb un ventall cronològic des d'època ibèrica a època romana. Algunes d'elles es troben alineades amb la localitzada a la present intervenció.

Coetànies del complex hospitalari són un seguit d'estructures relacionades amb la canalització d'aigües, de la mateixa factura que les documentades en els treballs actuals a l'interior del recinte.

⁸ En endavant HSCSP

⁹ Daniel Vázquez, "Informe de la intervenció arqueològica preventiva a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, (Barcelona, el Barcelonès), setembre – desembre de 2009", Codi 097/07, CODEX, Barcelona, 2010, inèdit

¹⁰ Paz Balaguer Nadal, "Intervenció antropològica a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau", ESTRATS, 2009, inèdit

Altres estructures són d'una cronologia anterior a l'actual edifici i relacionades també amb la conducció d'aigua¹¹.

- L'any 2012 amb motiu de les obres de rehabilitació del Pavelló de l'Administració de l'HSCSP, van ser identificades nombroses canalitzacions i dipòsits amortitzats, pertanyents al complex hospitalari, així com dos sitges i una estructura indeterminada d'època ibèrica. El material ceràmic recuperat ens situa entorn la segona meitat del segle II, primera meitat del segle I aC.¹²
- L'any 2013 es va localitzar la base d'una font ornamental amb un canal pertanyent a un jardí d'estil romàntic del Mas Xifré, construcció prèvia a l'Hospital¹³.
- Al mateix any es va dur a terme una intervenció a tot el recinte històric de l'HSCSP amb motiu de les obres de construcció d'un sistema de bescanviadors geotèrmics. En aquesta han estat identificades restes arqueològiques corresponents a tres períodes històrics. Per una banda estructures del propi complex modernista, un segon grup compost per estructures associades al mas Xifré (canalitzacions i una bassa monumental), i en darrer lloc, una sitja d'època ibèrica amb material dels segles III a I aC¹⁴
- També de 2013 són les obres de condicionament del pavelló de Sant Salvador, on es van identificar diversos trams de l'antic clavegueram de la construcció modernista¹⁵

4. MOTIVACIÓ I OBJECTIUS

La intervenció s'inclou dins el Projecte bàsic d'urbanització del recinte modernista del Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona, dins del qual s'emmarca el projecte de protecció i reforç superior de les voltes dels túnels soterranis i la seva impermeabilització mitjançant rases de drenatge perimetrals a les galeries en el tram de túnel comprés entre el pavelló de Montserrat i el pavelló de l'antiga farmàcia.

¹¹ Isabel Pereira Hernández, "Informe de la intervenció arqueològica preventiva a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Barcelona, el Barcelonès", CODEX, Barcelona, 2011, inèdit

¹² Oscar de Castro López, Esteve Nadal Roma, "Memòria científica. Intervenció arqueològica a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Pavelló de l'Administració. carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372, Barcelona, el Barcelonès", ACTIUM, Alella, 2012, inèdit

¹³ Esteve Nadal, "Memòria científica. Intervenció arqueològica a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Pavelló de l'Administració – Sales Annexes, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372, Barcelona, el Barcelonès, 2013, inèdit

¹⁴ Oscar de Castro López, "Memòria científica. Intervenció arqueològica a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Geotèrmia i Urbanització del pavelló de Sant Leopold, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372", Barcelona, el Barcelonès, 2013, inèdit

¹⁵ Miquel Gea, Esteve Nadal, "Memòria científica. Intervenció arqueològica a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Pavelló de Sant Salvador, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372", Barcelona, el Barcelonès, 2013, inèdit

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

L'aparició de restes arqueològiques en anteriors fases constructives i la catalogació de l'edifici com a BCIN i com a patrimoni mundial per la UNESCO reafirmen la necessitat d'un control arqueològic.

5. FONAMENTS DE DRET

La intervenció és de caràcter preventiu, atenent la Llei 9/1993 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català (DOGC 1807 de l'11 d'octubre de 1993) i el Decret 78/2002 de 5 de març del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC 3594 de 13 de març de 2002).

El conjunt arquitectònic està declarat Monument Històric Artístic d'Interès Nacional pel Reial Decret 1719/1978; 19/05 BOE 1978.07.08 i amb la fitxa 716 del Catàleg del Patrimoni Històric Artístic de la ciutat de Barcelona.

Ha estat declarat Patrimoni Mundial per la UNESCO amb l'expedient 804-2 de 4 desembre de 1997.

6. TREBALLS REALITZATS

El control arqueològic del moviments de terres previstos van començar el dia 7 d'octubre portats a terme amb mitjans mecànics amb màquina giratòria amb pala de neteja i de forma manual amb personal de l'empresa constructora.

La zona d'actuació es situa entre el carrer perimetral que s'adreça des de l'actual facultat de medicina (antiga farmàcia) fins al pavelló de santa Apol·lònia, tot passant per la porta d'urgències de l'Institut Puigvert, fins a la part central del recinte històric (veure planimetria adjunta).

A pocs centímetres del nivell de circulació actual, en una zona enjardinada, començà a aflorar la volta a reforçar i es localitzaren els contraforts que conformen el nucli d'aquest informe d'afectació.

Aquests foren degudament netejats amb mitjans manuals i documentats gràfica i fotogràficament.

7. METODOLOGIA

Registre estratigràfic

La metodologia utilitzada per aquesta intervenció es basa en el mètode de registre Harris / Carandini, que consisteix en el registre objectiu i en la documentació exhaustiva de restes i estrats, utilitzant per això un model de fitxes específiques.

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Topografia i planimetria

Les restes s'han vinculat geogràficament amb les coordenades UTM (ETRS89), per tal de documentar i facilitar la interpretació de la seqüència estratigràfica. La topografia i la planimetria han estat tractats informàticament amb programari CAD i SIG

Documentació fotogràfica

Per tal de deixar una constància visual dels treballs realitzats, així com de les restes aparegudes, s'ha realitzat un registre fotogràfic exhaustiu en format digital d'alta resolució.

8. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ

En total han estat identificats uns 10 contraforts de la banda de muntanya en un espai de 46 metres, que corresponen a les unitats estratigràfiques **110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118 i 119**.

Es tracta d'estructures fetes amb maons de 29 x 15 a trencajunt lligats amb ciment, adossats a la paret de la vota i que amiden una mitjana de 30 cm d'amplada (l'amplada d'un maó) i una llargària indeterminada atesa l'amplada de la rasa, disposats amb una equidistància de l'entorn de 3 metres.

Aquestes estructures foren desmuntades de forma parcial amb les corresponents autoritzacions administratives (Núm. Exp. Dept. Cultura: 470 K121 NB-2013/2-10335).

9. BIBLIOGRAFIA

Arqueociència Serveis Culturals, SL, *Estudi Històric de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau*, Manresa, 2006, inèdit

CARME MARTÍN, "Un barri únic al mon", en <http://desantacreuasantpau.blogspot.com.es/2012/01/un-barri-unic-al-mon.html>, data de consulta 14 d'octubre de 2013

Daniel Vázquez, "Informe de la intervenció arqueològica preventiva a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, (Barcelona, el Barcelonès), setembre – desembre de 2009", Codi 097/07, CODEX, Barcelona, 2010, inèdit

Esteve Nadal, "Memòria científica. Intervenció arqueològica a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Pavelló de l'Administració – Sales Annexes, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372, Barcelona, el Barcelonès, 2013, inèdit

Isabel Pereira Hernández, "Informe de la intervenció arqueològica preventiva a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Barcelona, el Barcelonès", CODEX, Barcelona, 2011, inèdit

Miquel Gea, Esteve Nadal, "Memòria científica. Intervenció arqueològica a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Pavelló de Sant Salvador, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 /

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Actium®

carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372”,
Barcelona, el Barcelonès, 2013, inèdit

Oscar de Castro López, “Memòria científica. Intervenció arqueològica a l’Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Geotèrmia i Urbanització del pavelló de Sant Leopold, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372”, Barcelona, el Barcelonès, 2013, inèdit

Oscar de Castro López, Esteve Nadal Roma, “Memòria científica. Intervenció arqueològica a l’Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Pavelló de l’Administració. carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372, Barcelona, el Barcelonès”, ACTIUM, Alella, 2012, inèdit

Paz Balaguer Nadal, “Intervenció antropològica a l’Hospital de la Santa Creu i Sant Pau”, ESTRATS, 2009, inèdit

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Actium®**ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA**

Expedient R/N 470 K121-NB 2013-1-10260 d'autorització de la intervenció arqueològica preventiva a: Hospital de Santa Creu i Sant Pau, volta túnel entre el pavelló de Montserrat i el pavelló de l'antiga Farmàcia (Sant Antoni M. Claret 167-171/ Sant Quintí 55-95/ Mas Casanovas 70-90/Cartagena 334-372) , Barcelona (Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Antecedents

El recinte de l' Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (carrer de Sant Antoni M. Claret, 167-171 / de Sant Quintí, 55-95 / del Mas Casanovas, 70-90 / de Cartagena, 334-372) de Barcelona (Barcelonès) i els seus pavellons són objecte de rehabilitació i adequació per la qual cosa s'estan duent a terme intervencions arqueològiques des del maig de 2010.

Fets

1. En data 27 de setembre de 2013 (registre d'entrada núm. 1435/0401E) el senyor Jordi Bachs Ferrer, gerent de la Fundació Privada de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, i el senyor Josep Lluís Alay, director de Patrimoni, Museus i Arxius de l'Ajuntament de Barcelona, van sol·licitar un permís d'intervenció arqueològica preventiva a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, volta túnel entre el pavelló de Montserrat i el pavelló de l'antiga Farmàcia sota la direcció d'Oscar de Castro López, del 3 al 31 d'octubre de 2013.
2. El dia 4 d'octubre de 2013 la tècnica arqueòloga dels Serveis Territorials a Barcelona va emetre informe favorable sobre la sol·licitud esmentada. No obstant això, atès que les dates d'execució sol·licitades no s'ajusten al que preveu l'art. 15.3 del Decret 78/2002 sobre els terminis de resolució de la sol·licitud es proposa un canvi de dates de la intervenció.
3. El dia 4 d'octubre de 2013 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia va proposar autoritzar la intervenció.

Motivació

El projecte bàsic d'urbanització del recinte modernista de l'Hospital preveu la protecció i reforç superior de les voltes dels túnels soterranis i la seva impermeabilització mitjançant rases de drenatge perimetrals a les galeries.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
2. Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).
3. Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Resolució

Per tot això, **resolc**:

1. **Autoritzar** una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les següents dades i condicions:

Lloc de la intervenció: volta túnel entre el pavelló de Montserrat i el pavelló de l'antiga Farmàcia de l' Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Barcelona (Barcelonès).

Persona o institució autoritzada: Fundació Privada de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

Direcció de la intervenció arqueològica: Oscar de Castro López (ACTIUM).

Activitat autoritzada: control

Termini de realització de la intervenció 7 al 31 d'octubre de 2013

Lloc de dipòsit provisional de les restes: Museu d'Història de Barcelona

La intervenció arqueològica o paleontològica autoritzada haurà de ser realitzada d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, així com en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l' expedient.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. Notificar aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant el conseller de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

P.d. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010

La directora

M. Àngels Torras Ripoll

Barcelona, 4 d'octubre de 2013

Data 17 OCT. 2013

Expedient 470 K121 NB-2013/2-10335 sobre l'autorització d'una intervenció arqueològica preventiva i un tractament de restes arqueològiques no extretes a: Hospital Santa Creu i Sant Pau, volta túnel entre el pavelló de Montserrat i el pavelló de l'antiga Farmàcia (Sant Antoni M. Claret 167-171/Sant Quintí 55-95/Mas Casanovas 70-90/Cartagena 334-372) a Barcelona, (Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 30 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Antecedents

1. El recinte de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (carrer de Sant Antoni M. Claret, 167-171 de Sant Quintí, 55-95 / del Mas Casanovas, 70-90 / de Cartagena, 334-372) de Barcelona (Barcelonès) i els seus pavellons són objecte de rehabilitació i adequació per la qual cosa s'estan duent a terme intervencions arqueològiques des del maig de 2010.
2. En data 27 de setembre de 2013 (registre d'entrada núm. 1435/0401E) el senyor Jordi Bachs Ferrer, gerent de la Fundació Privada de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, i el senyor Josep Lluís Alay, director de Patrimoni, Museus i Arxius de l'Ajuntament de Barcelona, van sol·licitar un permís d'intervenció arqueològica preventiva a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, volta túnel entre el pavelló de Montserrat i el pavelló de l'antiga Farmàcia sota la direcció d'Oscar de Castro López, del 3 al 31 d'octubre de 2013 que fou resolta favorablement amb canvi de data inici.

Fets

1. En data 21 d'octubre de 2013 (registre d'entrada núm. 1551/0401E) el senyor Jordi Bachs Ferrer, gerent de la Fundació Privada de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, i el senyor Josep Lluís Alay, director de Patrimoni, Museus i Arxius de l'Ajuntament de Barcelona, van sol·licitar un permís de tractament de restes en el marc de la intervenció arqueològica preventiva a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, volta túnel entre el pavelló de Montserrat i el pavelló de l'antiga Farmàcia sota la direcció d'Oscar de Castro López.
2. Les restes per a les que se sol·licita el tractament corresponen a estructures contemporànies (contraforts) que han estat registrats com a UE 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118 i 119.
3. L'Ajuntament de Barcelona, en informe adjunt a la sol·licitud dóna la seva aprovació al tractament sol·licitat.
4. El dia 25 d'octubre de 2013 l'arqueòloga territorial dels Serveis Territorials de Barcelona va emetre informe favorable sobre la sol·licitud esmentada, atès que les estructures proposades pel seu tractament no presenten una gran entitat patrimonial i han estat correctament excavades i exhaustivament documentades salvant-ne els seus valors culturals.
5. En data 29 d'octubre de 2013, el Servei d'Arqueologia i Paleontologia rep la documentació de l'expedient i, analitzats els diferents informes, proposa autoritzar el tractament de restes arqueològiques no extretes sol·licitat.

Motivació

Realització d'obres de rehabilitació.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807, d'11.10.1993).

2. Article 30 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594, de 13.3.2002).

Resolució

Per tot això, **resolc:**

1. **Autoritzar**, la realització d'una intervenció arqueològica preventiva i un tractament de restes arqueològiques no extretes amb les següents dades i condicions:

Persona o institució autoritzada: Jordi Bachs Ferrer, gerent de la Fundació Privada Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, i Josep Lluís Alay, director de Patrimoni, Museus i Arxius de l'Ajuntament de Barcelona.

Lloc de la intervenció: Hospital Santa Creu i Sant Pau, volta túnel entre el pavelló de Montserrat i el pavelló de l'antiga Farmàcia (Sant Antoni M. Claret 167-171/Sant Quintí 55-95/Mas Casanovas 70-90/Cartagena 334-372) de Barcelona (Barcelonès).

Direcció de la intervenció arqueològica: Oscar de Castro López (ACTIUM).

Activitat autoritzada: control i tractament de restes arqueològiques no extretes, desmuntatge i eliminació parcial, de les estructures relacionades al punt 2 dels fets.

Termini de realització del tractament de restes: del 7 al 31 d'octubre de 2013.

Lloc de dipòsit provisional: Museu d'Història de Barcelona.

El tractament de restes arqueològiques no extretes autoritzat haurà de ser realitzat en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient i d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. Notificar aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant el conseller de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Barcelona, 30 d'octubre de 2013

Joan Pluma i Vilanova
Director general d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Actium®**ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA**

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Actium®

Fotografia 01. Estat inicial

Fotografia 02. Tasques d'excavació

Fotografia 03. Tasques d'excavació

Fotografia 04. Detall dels estrats que rebleixen la volta. S'observa un dels contraforts localitzats

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Actium®

Fotografia 05. Vista general de la volta, claraboies i contraforts

Fotografia 06. Vista general de la volta, claraboies i contraforts

Fotografia 07. Vista general de la volta, claraboies i contraforts

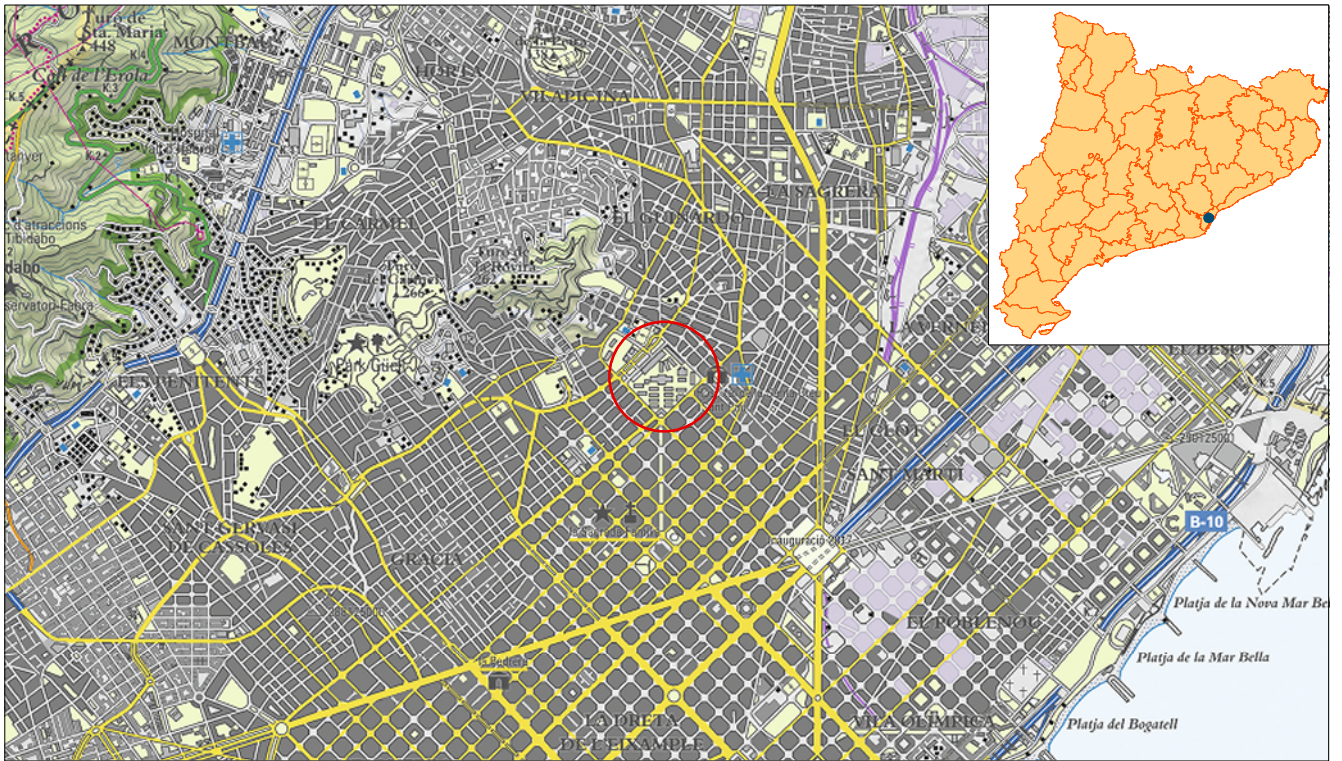

Fotografia 08. Detall d'un dels contraforts afectats

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Actium®**ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA**

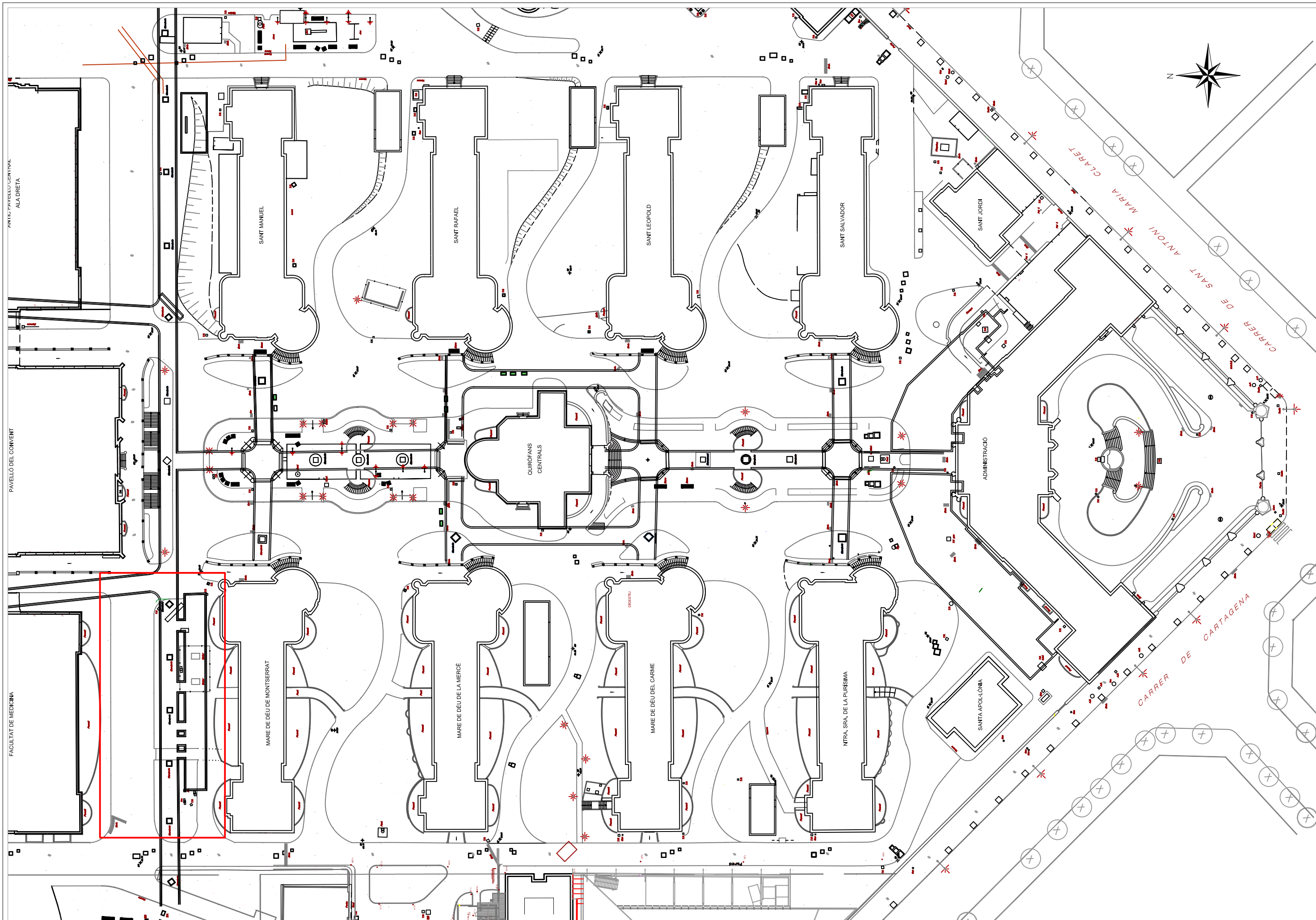

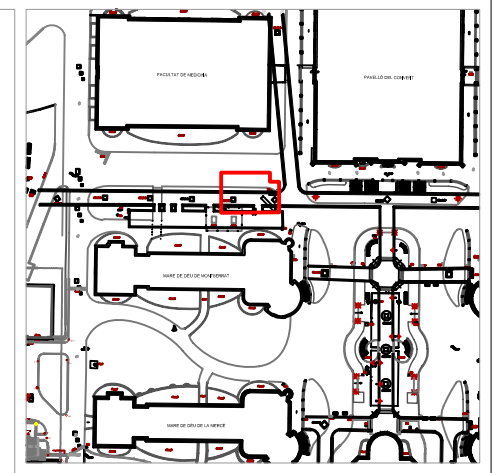
Mapa topogràfic 1:50.000

Ortofotomatge 1:2.500

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA HSCSP - urbanització - volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, Carrer de Sant Antoni M Claret, 167-171 / Carrer de Sant Quintí, 55-95 / Carrer del Mas Casanovas, 70-90 / Carrer de Cartagena, 334-372.	TÍTOL DEL PLÀNOL Situació de la Intervenció	Codi Servei Arqueologia de Barcelona 065/13	NÚM. PLÀNOL 1
PROMOCIÓ I FINANÇAMENT Fundació Privada Hospital de la Santa Creu i Sant Pau	DIRECCIÓ TÈCNICA Oscar de Castro López	ESCALA 1:50.000 1:5.000	DATA 01/2015

66.56

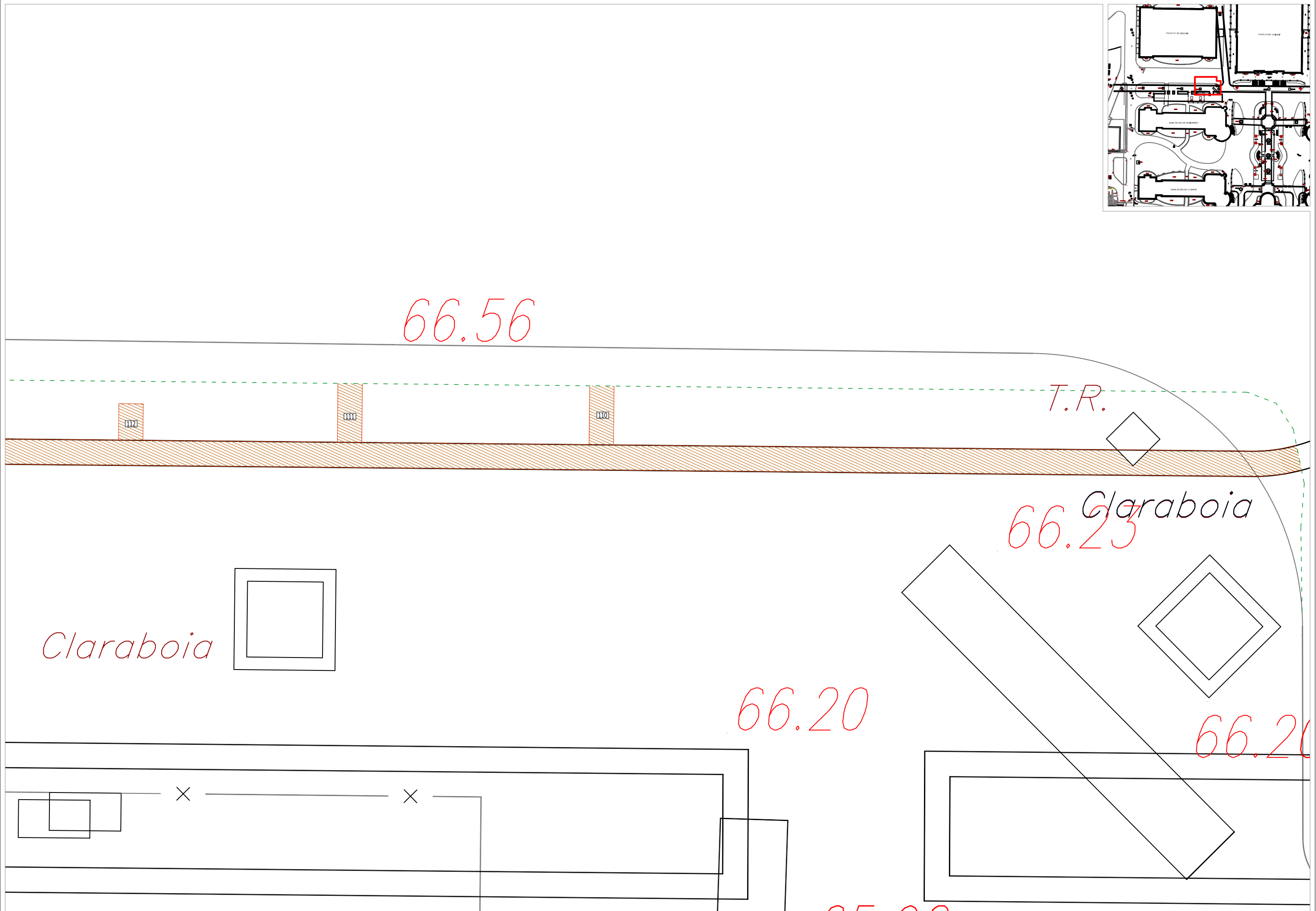
T.R.

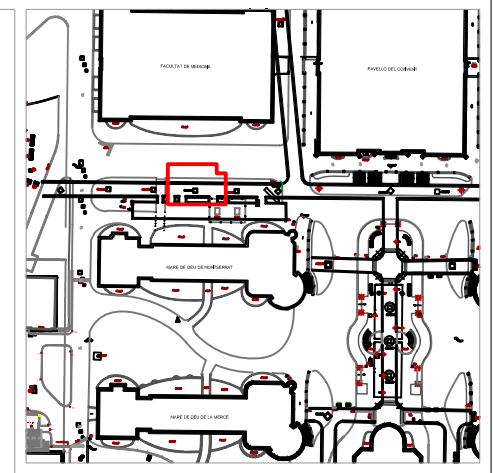
66.23 Claraboia

Claraboia

66.20

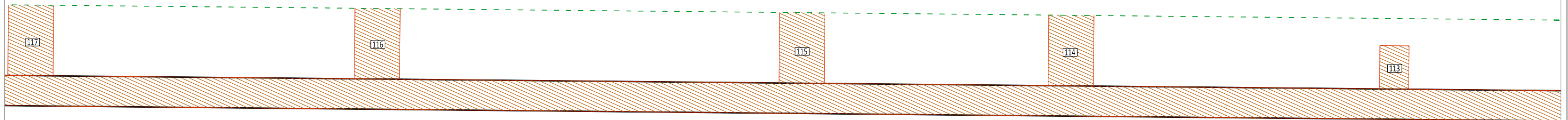
66.20

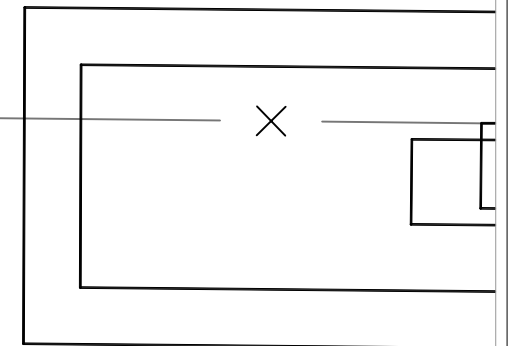
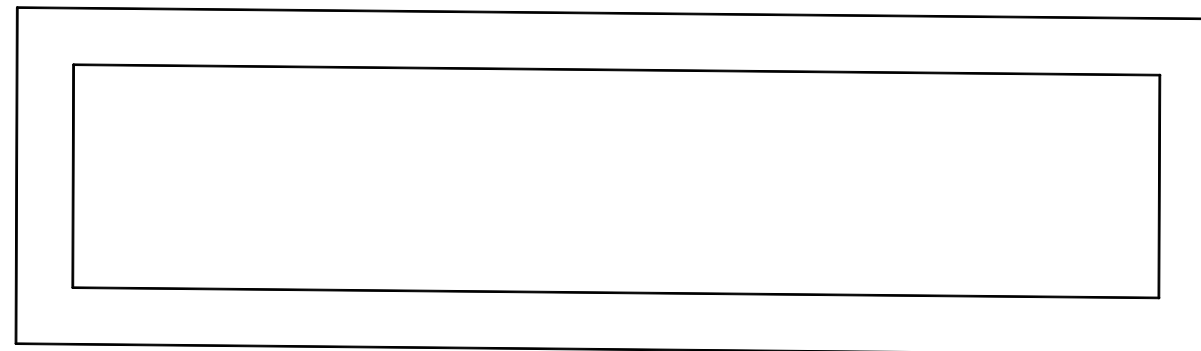
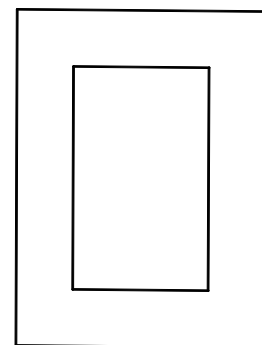
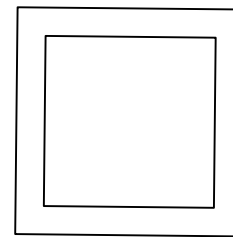

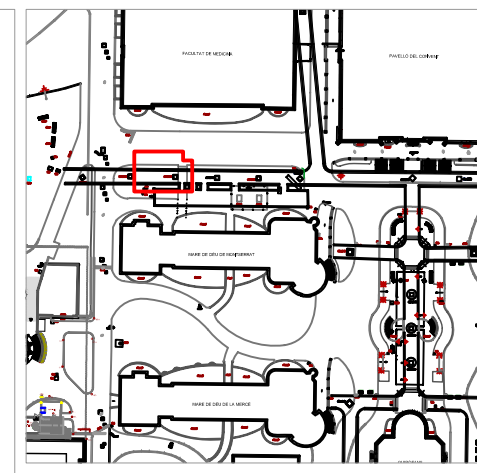
67.43

67.04

Claraboia

28

68.06

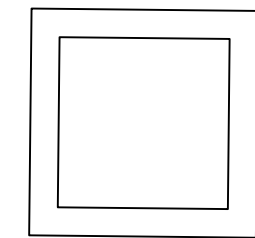
68.22

68.18

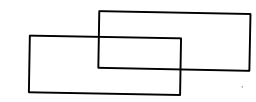
68.07

67.78 Claraboia

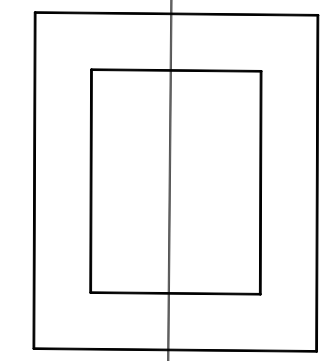
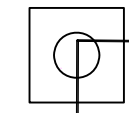

67.95

Inc.

67.32 Inc

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Actium®**ANNEX 4. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES I AFECTACIONS**

Intervenció arqueològica

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau - Urbanització – volta túnel pavelló de Montserrat i pavelló Antiga Farmàcia, carrer de Sant Antoni Maria Claret, 167-171 / carrer de Sant Quintí, 55-95 / carrer del Mas Casanovas, 70-90 i carrer de Cartagena, 334-372
Barcelona, el Barcelonès

Actium®

UE	Definició	Cronologia	Grau d'afectació
110	Contrafort	Segle XX	Parcial
111	Contrafort	Segle XX	Parcial
112	Contrafort	Segle XX	Parcial
113	Contrafort	Segle XX	Parcial
114	Contrafort	Segle XX	Parcial
115	Contrafort	Segle XX	Parcial
116	Contrafort	Segle XX	Parcial
117	Contrafort	Segle XX	Parcial
118	Contrafort	Segle XX	Parcial
119	Contrafort	Segle XX	Parcial